



Belachlijke hoofsche juffers

<https://hdl.handle.net/1874/366679>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

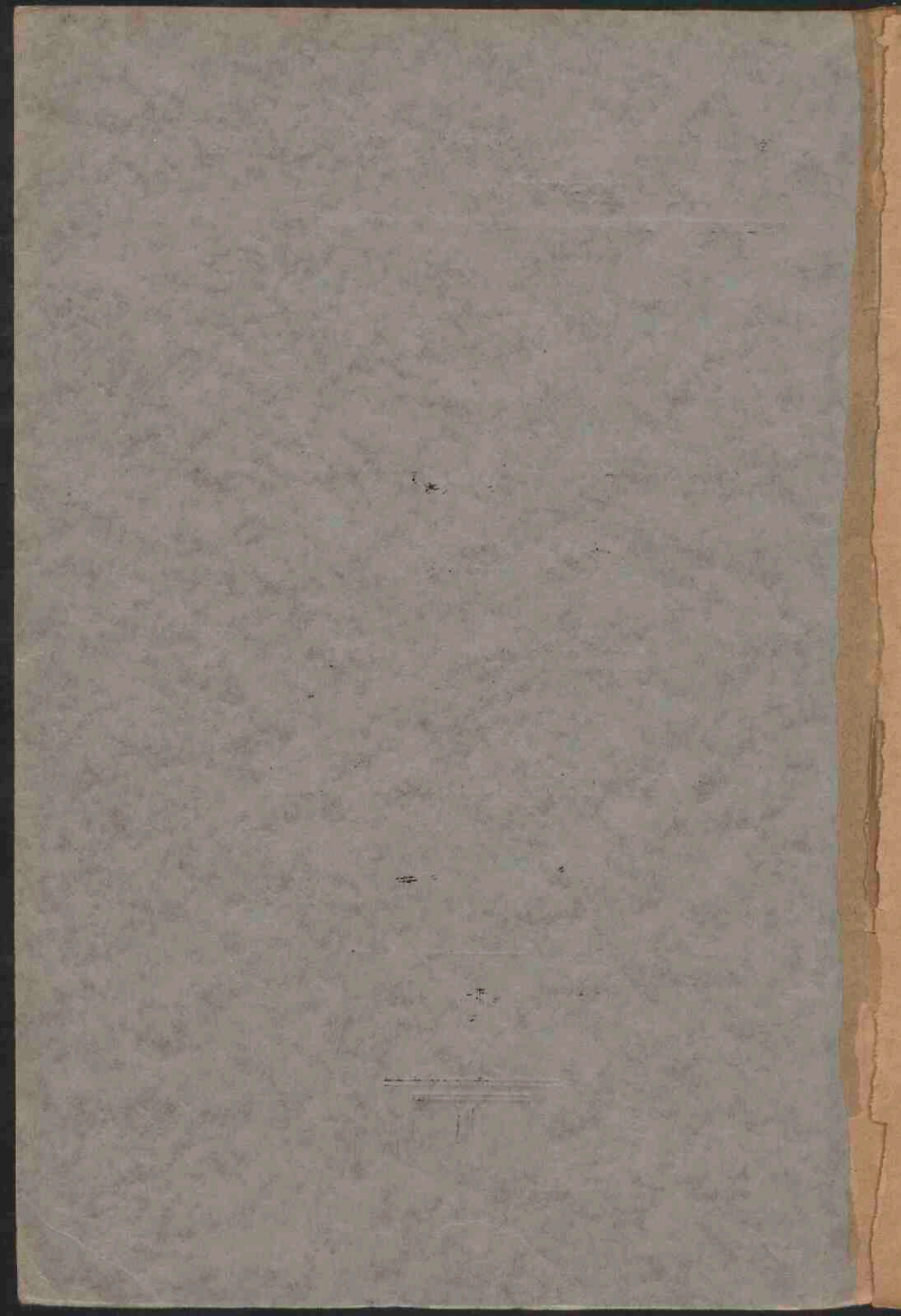
uit de

nalatenschap van

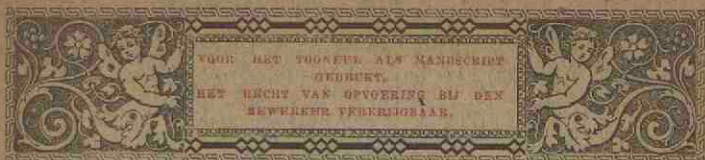
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 55





Dr. J. G. Michel
n. 413 b



MOLIÈRE.

BELACHLIJKE HOOFSCHE JUFFERS.

(„LES PRÉCIEUSES RIDICULES“).

BLIJSPEL IN ÉÉN BEDRIJF

VERTAALD DOOR

S. J. BOUBERG WILSON.



AMSTERDAM,
A. RÖSSING.

1889.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT



1620 8054

Aan mijn Vader.

55

M O L I È R E.

BELACHLIJKE HOOFSCHE JUFFERS.

(LES PRÉCIEUSES RIDICULES).

V E R T A L I N G

V A N

S. J. BOUBERG WILSON.

Vanwege „De TOONEELVEREENIGING” vertoond, volgens de overlevering
van het „Théâtre français”,

op Vrijdag 29 Maart 1889,

in het „Grand Théâtre” in de Amstelstraat te AMSTERDAM.



AMSTERDAM — A. RÖSSING — 1889.

Het recht van opvoering door den Auteur voorbehouden volgens de Wet van
28 Juli 1881 (Staatsblad No. 124).

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

SNELPERSDRUK VAN H. C. A. THIEME TE NIJMEGEN.

Toen »De Tooneelvereeninging,» vóór eenige maanden te Amsterdam opgericht, voor hare eerste voorstelling de keus o. a. liet vallen op de »Précieuses ridicules», werd mij de eervolle taak opgedragen dit blijspel van Molière in onze taal over te zetten.

Ik deed alzoo, en zend bij dezen mijn arbeid in 't licht. Niet, dat ik de uitgaaf ervan zoo bijzonder noodig vind — ik verrichtte mijn werk toch alleen voor het practisch doel; — maar er waren er, die meenden dat ze haar nut kon hebben, vooral voor hen die de voorstelling zouden bijwonen.

Is dit zoo, dacht ik, dan dient de tekst ook zoo volledig mogelijk te worden toegelicht, om de satire binnen het bereik van ieder te brengen. Vandaar, dat ik er eene algemeene inleiding en eene reeks aantekeningen aan toevoegde. Beide zijn hoofdzakelijk geput uit de bekende edities van Vapereau en Dr. Scheffler, terwijl Despois (Les grands écrivains de la France: Oeuvres de Molière, Tome II) mij mede goede diensten bewees. De tekst zelf

moest bewerkt worden naar dien, welke door het Théâtre français gebruikt wordt.

De vertaling is mij, begrijpelijkwijls, niet uit de pen gevloeid. De ongewone, précieuse manier van spreken diende in aequivaleerend Hollandsch overgebracht te worden. Dat mij dit niet altijd naar eisch zal gelukt zijn, ik ben mij daarvan volkomen bewust. Toch hoop ik wel den toon te hebben weergegeven.

Ten slotte breng ik hier openlijk mijn welgemeenden dank aan Mr. J. N. Van Hall, die mij welwillend met raad en daad menigmaal terzij stond.

Amst., 10 Maart 1889.

S. J. BOUBERG WILSON.

INLEIDING.

Eenige weinige woorden ter inleiding en algemeene verklaring van het stuk, 't welk hierbij in Nederlandsche vertaling volgt, zullen allicht niet misplaatst zijn.

De »*Précieuses ridicules*» is het eerste blijspel van Molière, waarin hij meer zelfstandig optrad door zich vrij te maken van de navolging der Italianen, en zich met den geesel der satire aan de bestrijding waagde van een maatschappelijk en letterkundig kwaad, dat in zijn tijd een grooten omvang had verkregen: den valschen smaak.

Reeds gedurende de regeering van Lodewijk XIII (1610—1643), vooral sedert ± 1630, was het *Hôtel* der markiezin *de Rambouillet* (Catherine de Vivonne) het middelpunt geworden van een door geboorte en talent uitmuntenden kring, welke, naast zuivering en veredeling van de maatschappelijke vormen, ten doel had personen, in wetenschap of poëzie zich onderscheidende, de voor hen noodige gelegenheid ter ontwikkeling te verschaffen. Tot in de dagen van Molière bleef deze kring bloeien. Toen echter was hij veel van aard ver-

anderd. De mannen en vrouwen, die het Hôtel de Rambouillet in achtig en aanzien gebracht hadden : de kardinaal de Richelieu, de hertog de Montausier, Racan, Voiture, Balzac, Sarrasin, Vaugelas, Conrart, Julie d'Angennes, enz. — waren oud of gestorven. Dezen, die de vroegere »précieuse" richting vertegenwoordigden, hadden ongetwijfeld een gunstigen invloed op de zedelijke en geestelijke beschaving, op taal en letterkunde. Maar het valt niet te ontkennen, dat de jongere generatie, met Benserade, Chapelain, Cotin, M^{lle} de Scudéry en de hertogin de Longueville, door gemaniëreerdheid en geaffecteerdheid ongunstig bij hare voorgangster afstak en er verre van af was voortbrenselen der letterkunde op grondige en degelijke wijs te beoordeelen.

Déze kring begunstigde veeleer een genre van literatuur, 'twelk zich door overdreven gevoeligheid in 't weêrgeven der aandoeningen, evenzeer als door iets gezochts en opgesmukts in de wijze, waarop zij werden uitgedrukt, kenmerkte. Men noemde deze soort van letterkunde *le genre précieux*, en de heeren en dames, die dezen smaak huldigden, en den *style précieux* in en door hunne salons ingang zochten te doen vinden : *précieux* en *précieuses*. Aanvankelijk stonden deze benamingen niet in een kwaden reuk ; integendeel, ze werden lang als eeretitels gebezigd. Eerst toen Molière na zijne reis door de provinciën (1646—1658) te Parijs terugkeerde, was men op de verkeerde richting, welke de letteren aanvingen in te slaan, opmerkzaam geworden, en begon men tusschen valsche en echte *précieuses* onderscheid te maken.

Ook Molière nam — althans voorzichtigheidshalve — dit verschil aan, *) toen hij de *précieuses* op de hem oorspronkelijke manier tot onderwerp van behandeling koos. »Voorzichtigheidshalve», want het blijft de vraag of hij de zoogenoemde echte *précieuses* niet in menig opzicht even belachelijk vond, als die hij zegt, dat »haar kwalijk nabootsen.» De coterie toch, tegen welke hij de stoutheid had op te komen, was zéér machtig. Om dus niet te veel aanstoot te geven, treden *Madelon* en *Cathos* bij hem als *fausses précieuses* op; zijn ze overspannen kleinsteedsche burgermeisjes. Dat zich de *véritables précieuses* niettemin getroffen voelden, blijkt duidelijk hieruit, dat zij na de eerste vertooning, den 18^{den} November 1659, welke zij in grooten getale bijwoonden, de verdere voorstellingen tot aan den 2^{den} December wisten tegen te houden.

Als altijd, prikkelde het verbod de nieuwsgierigheid van het publiek des te meer, zoodat dit stuk, dat geheel in den geest des tijds viel, na de opheffing van het verbod der vertooning, binnen een jaar niet minder dan 44 voorstellingen beleefde.

Toen eindelijk ook de koning en de hovelingen het voor zich lieten spelen en met bijval ontvingen, hadden de tegenstanders geen ander wapen ter bestrijding meer dan eene boosaardige en oneerlijke critiek, die echter spoedig voor de macht der publieke opinie er het zwijgen toe doen moest. Men beschuldigde den

*) Men vergelijke het slot zijner „Voorrede.”

schrijver van plagiaat, doch bleef het bewijs daarvoor schuldig. Als bestrijder van Molière, en daarmee indirect als voorvechter der *précieuses*, trad *Antoine Baudeau, sieur de Somaize* met eene menigte geschriften op. Maar deze trokken bij het groote publiek slechts in geringe mate de opmerkzaamheid, en bevestigden over 't algemeen de zienswijze van Molière, die zich van den eenmaal met gunstigen uitslag betreden weg niet meer liet afbrengen. Weliswaar kon hij het *genre précieux*, dat door invloedrijke personen als *La Rochefoucauld* en *Madame de Sévigné* nog verder begunstigd werd, niet opeens vernietigen; maar de zegepraal van den dichter was toch volledig, toen Molière nog ééns met »*De geleerde Vrouwen*» slag leverde tegen de hem vijandig gezinde coterieën en de »letterkundige en maatschappelijke bezondigingen van de précieuse kringen, hunne miskenning van den natuurlijke aanleg der vrouw, hun streven om de grondslagen van familie en maatschappij te ondermijnen, voor altijd en voor goed aan zijn vernietigenden spot prijs gaf.»

VOORREDE.

Het is zonder twijfel iets ongewoons, iemands werk, buiten zijn medeweten, in druk uit te geven. Ik ken ten minste geen grooter onbillijkheid; ja, ik zou iedere andere willekeurige daad eerder dan zulk eene kunnen vergeven.

Niet dat ik mij hier als schrijver met valsche bescheidenheid wil tooien en de waarde van mijn blijspel, uit een zeker eergevoel, miskennen: ik zou, zonder eenigen grond, gansch Parijs beleedigen, indien ik het beschuldigde een onding te hebben kunnen toejuichen. Daar het publiek de eenige bevoegde rechter is in zulk soort van werk, moest ik wel erg onbeschaamd zijn als ik zijn oordeel tegensprak; en al had ik den slechtst mogelijken dunk van mijne *Belachtelijke Hoofsche Juffers* gehad vóór zij vertoond werden, dien ik toch nu wel aan te nemen dat ze eenige waarde bezitten, daar een zóó groot aantal personen er eenstemmig met lof over gesproken heeft. Maar, omdat de bekoring welke van mijn stuk is uitgegaan, grootendeels afhangt van het spel en de manier van zeggen, had ik er belang bij dat het niet van deze sieraden beroofd werd; en ik hield het er voor dat de bijval, dien het gevonden heeft bij de vertooning, mooi genoeg was om het daarbij te laten. Met andere woorden: ik had besloten het

alleen voor 't *voelicht* te brengen, en het niet in 't licht te geven; ik wilde het niet van de *tooneelplanken* naar de *boekenplanken* doen verhuizen. Toch heb ik dit niet kunnen verhinderen en tot mijn spijt moeten bemerken, dat de boekverkoopers in 't bezit zijn geraakt van een mij ontfutseld afschrift van mijn stuk, waarop zij nog wel door bedrog een privilege ¹⁾ verkregen hebben. Tevergeefs riep ik uit: O tijden, o zeden! men heeft mij de noodzaaklijkheid doen inzien mijn werk zelf te laten drukken, of mij in een proces te wikkelen. En het laatste kwaad is nog erger dan het eerste. Ik moet mij dus wel in mijn noodlot schikken en in iets toestemmen, dat men zonder mij toch reeds gedaan had.

Mijn hemel! wat een beslommeringen brengt het meê als men een boek de wereld wil inzenden; en wat is een schrijver nog onervaren de eerste maal, dat hij iets laat drukken! ²⁾ Had men mij ten minste nog maar den tijd gelaten, dan zou ik meer aan mij zelve hebben kunnen denken en al de voorzorgen nemen, welke Heeren schrijvers, nu mijne collega's, bij zulke gelegenheden gewoon zijn te treffen. Behalve dat ik den een of anderen hoogen personage, zijns ondanks, tot beschermheer van mijn werk zou hebben gemaakt en diens vrijgevigheid op de proef gesteld door eene in bloemrijken stijl vervatte opdracht, ³⁾ zou ik getracht

¹⁾ Uitsluitend recht van uitgave.

²⁾ Deze verzuchting bewijst voldoende, dat, niettegenstaande allen geopperden twijfel, de *Belachlijke Hoofsche Juffers* het eerste stuk was van Molière, dat gedrukt werd, althans met zijne medewerking.

³⁾ Klaarblijkelijk eene ondeugende zinspeling op de „toe-eigening” van CINNA, door het gezelschap van Molière gespeeld op denzelfden dag, dat de *Belachlijke Hoofsche Juffers* voor

hebben eene fraaie en geleerde voorrede te schrijven; en ik heb genoeg boeken, die mij alles aan de hand gedaan hadden, wat men maar wetenschappelijks kan zeggen over de tragedie en de comédie, de afleiding van beide namen, hun oorsprong, verklaring, en wat dies meer zij. ¹⁾ Ik zou ook het woord gericht hebben tot mijne vrienden, die mij, ter aanbeveling van mijn stuk, noch Fransche, noch Latijnsche gedichten hadden geweigerd. ²⁾ Ik heb er zelfs, die mij in 't Grieksch lof zouden toegezwaard hebben, ³⁾ en 't is van algemeene bekendheid, dat eene loftuiting in 't Grieksch, aan 't hoofd van een boek, eene wonderdadige uitwerking heeft. Maar men geeft mij uit zonder mij de gelegenheid te gunnen mij te bezinnen; en ik kan zelfs de vrijheid niet krijgen twee woorden te spreken om mijne bedoelingen met het onderwerp van dit blijspel van allen blaam te zuiveren. Ik had willen aantoonen dat

het eerst vertoond werden. Corneille, die HORACE aan kardinaal de Richelieu had opgedragen, wijdde CINNA aan den bankier Montoron, die de overdreven vleierij, waarmee hij bij keizer Augustus vergeleken werd, volgens sommigen met 200, naar anderen bewerden met 1000 pistolen betaalde (eene pistool = 12.—ong.) Of Molière er goed aan gedaan heeft deze herinnering op te wekken, blijve hier in 't midden.

¹⁾ Molière geeselt hier de ijdele gewoonte om in hoogdravende „vóórwoorden” of achteraanvoegde „examens” het opvolgen van de vastgestelde „regelen” voor een drama aan te toonen.

²⁾ Dit slaat op de bestelde, overdreven prijzende critieken, welke, naar het gebruik dit toen meébracht, in verzen — liefst in verschillende talen — gefabrieekt werden. Corneille bijv. liet 26 poëtische huldebetuigingen afdrukken vóór de uitgaaf van zijn zoogenaamd meesterstuk LA VEUVE, van 't jaar 1633.

³⁾ Men denke hierbij aan den uitroep in de *Geleerde Vrouw* (III, 5):

„Du grec! O ciel, du grec! Il sait du grec, ma sœur!”

het zich overal binnen de grenzen houdt van de eerlijke en geoorloofde satire; dat de meest uitstekende dingen blootgesteld zijn aan 't gevaar bespottelijk gemaakt te worden door slechte naäpers, die verdienen aan de kaak te worden gesteld; dat die slechte navolgingen van wat er méést volmaakt is, ten allen tijde de stof hebben geleverd voor het blijspel; en dat wegens dezelfde reden, waarom het bij de echte geleerden en de ware helden nog niet is opgekomen zich beleedigd te voelen over den dokter in 't blijspel en den «capitan», noch ook bij de rechters, de vorsten en de koningen, wanneer ze Trivelin, ¹⁾ of een ander, op het tooneel den rechter, den vorst of den koning belachlijk zien maken: evenzoo de *echte* hoofsche juffers ongelijk zouden hebben zich te ergeren, wanneer men de *belachlijke* op de planken brengt, die haar kwalijk nabootsen. Maar om kort te gaan, gelijk ik reeds heb opgemerkt, men laat mij geen tijd adem te scheppen, en meneer de LUYNES ²⁾ wil me op staanden voet (doen) inbinden.

Nu, mijne zorg, daar de Voorzienigheid het schijnt te willen.

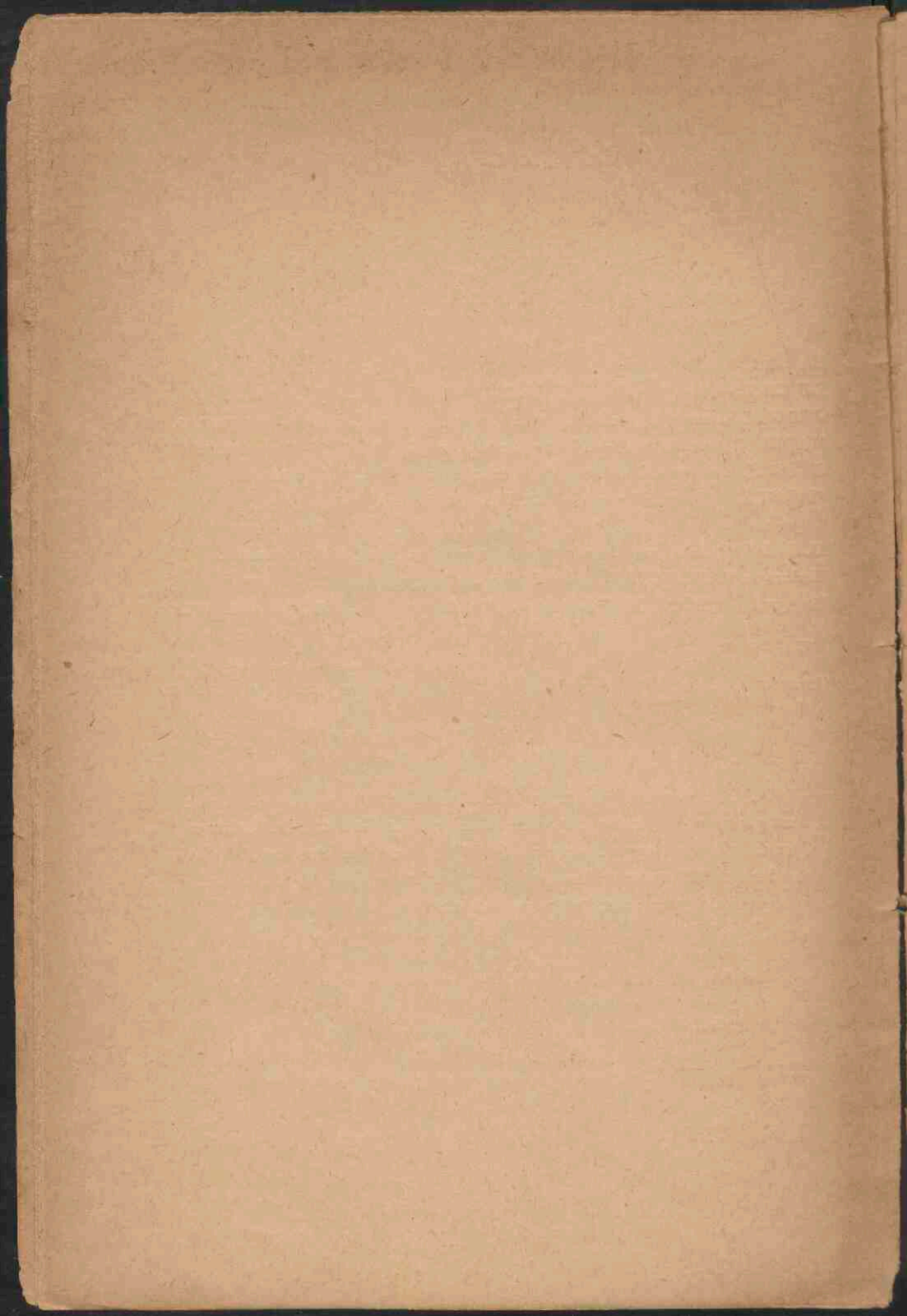
¹⁾ De *dokter* in 't blijspel, de *capitan* en *Trivelin*: staande figuren van de „*commedia dell' arte*” (het geïmproviseerde Italiaansche blijspel), welke in de Fransche blijspelen overgenomen werden. De *Capitan* komt overeen met den *snoevenden soldaat* (*miles gloriosus*) van Plautus — bij ons: Hopman ROEMER in *Het Moortje* van Bredero —; *Trivelin* is eene soort van *Artekijn*, die met deftigheid van zijn ambt als koning, vorst of rechter te spreken placht en dan steeds een duchtig pak slaag kreeg.

²⁾ Guillaume de Luynes is de drukker, aan wien het privilege is toegekend, de *Belachlijke Hoofsche Juffers* te doen drukken en verkoopen, en die dit recht afgestaan heeft aan de boekhandelaars Ch. de Serey en Cl. Barbin.

PERSONEN.

LA GRANGE, } DU CROISY, } afgewezen minnaars		{ de Hr. J. MALHERBE. „ J. MULDER.
GORGIBUS, een welgesteld burger		„ W. C. ROJJAARDS.
MADOLON, dochter van Gorgibus, } CATHOS, nicht van Gorgibus, } belachl. hoof-		{ Mej. F. HERBERICH. „ A. KLEIN.
MAROTTE, dienstmeid van de belachlijke hoofsche juffers		„ M. GRADER.
ALMANZOR, lakei van de belachl. hoofsche juffers .	de Hr.	F. BOERSMA.
Markies de MASCARILLE, lijfknecht van La Grange.	„	H. POOLMAN.
Burggraaf de JODELET, lijfknecht van Du Croisy .	„	A. v. SPRINKHUYZEN.
TWEE DRAGERS		{ „ M. SAMSON. „ G. PILGER.
SPEELLUI	de Hrn.	

Het stuk speelt te PARIJS, in 't huis van GORGIBUS. — De vertooning had plaats 18 November 1659. De rollen van LA GRANGE, DU CROISY en JODELET werden vervuld door acteurs, die bij het gezelschap van MOLIÈRE onder dezelfde namen bekend stonden. MOLIÈRE zelf speelde MASCARILLE. De verdeeling der andere rollen is onzeker.





BELACHLIJKE HOOFSCHÉ JUFFERS.

EERSTE TOONEEL.

LA GRANGE, DU CROISY.

Du Croisy.

Sinjeur La Grange...

La Grange.

Wat is er?

Du Croisy.

Zie mij eens aan zonder lachen.

La Grange.

Welnu?

Du Croisy.

Wat zegt u wel van ons bezoek? Is u er erg over tevreden?

La Grange.

Meent u soms, dat wij er beiden reden toe hebben?

Du Croisy.

Niet bepaald, om u de waarheid te zeggen.

La Grange.

Wat mij betreft, wil ik u wel bekennen, dat ik er zeer verontwaardigd over ben. Zeg, heeft u ooit kleinsteedsche zottinnen zich aanmatigender zien gedragen dan die twee, en twee mannen met méér minachting zien behandelen dan ons?*) En moet u me óók niet toestemmen, dat ze ons niet èrger hadden kunnen beledigen, al waren we de verachtelijkste wezens ter wereld?

Du Croisy.

Het schijnt, dat u het gebeurde nogal hoog opneemt.

La Grange.

Natuurlijk doe ik dat; maar ik beloof u, dat ik me over die onhebbelijkheid zal wreken.*)

Du Croisy.

En hoe, als ik vragen mag?

La Grange.

Ik heb 'n knecht, 'n zekeren Mascarille, die in de oogen van veel menschen voor iemand van kennis en smaak doorgaat.*) 't Is 'n soort van zonderling, die zich nu eenmaal in 't hoofd gezet heeft den man van aanzien uit te hangen. Hij geeft in den regel hoog op van z'n goeie manieren en van de verzen die hij maakt, en ziet op de andere knechts zóó uit de hoogte neer, dat hij ze allemaal voor lomperds uitscheldt.

*) Hier zijn bekortingen aangebracht, overeenkomstig den tekst bij het „Théâtre français” in gebruik. Ze komen ook voor in de tooneelen XII—XVIII, waarin bovendien sommige gedeelten zijn omgezet.

Du Croisy.

En wat denkt u met hem uit te richten?

La Grange.

Wat voor plannetje ik met 'm heb? We moeten...
Maar laten we eerst vanhier gaan! *)

TWEEDE TOONEEL.

GORGIBUS, DU CROISY, LA GRANGE.

Gorgibus.

Wel, u hebt m'n nicht en m'n dochter gezien? Gaan de zaakjes naar wensch? Wat is de uitslag van uw bezoek?

La Grange.

Dat kan u beter van haar-zelven vernemen, dan van ons. Al wat we u kunnen zeggen, is onze dank voor de eer, die u ons bewezen heeft, en dat we uw zéér-onderdanige dienaars blijven.

Du Croisy.

Uw zéér-onderdanige dienaars! †)

Gorgibus, *alleen*.

Ail 't Lijkt wel of ze niet bar in hun schik weg.

*) La Grange wil eene verklaring met Gorgibus vermijden; daarom verzoekt hij Du Croisy met hem te vertrekken.

†) De herhaling dezer beleefdheidsformule tot afscheidnemen komt in den oorspronkelijken tekst niet voor; zij is in de latere uitgaven bijgevoegd naar de overlevering en de praktijk van het tooneel.

gaan. Waar zouwen ze zoo ontevreden over zijn? Dat moet ik zien te weten te komen. Heidaar!

DERDE TOONEEL.

GORGIBUS, MAROTTE.

Marotte,

Wat is er, meneer?

Gorgibus.

Waar zijn je meesteressen?

Marotte.

Op haar kamer.

Gorgibus.

Wat voeren ze daar uit?

Marotte.

Ze maken lippenzalf.

Gorgibus.

Dat zal nou wel lang genoeg geduurd hebben! Zeg dat ze beneden komen.

VIERDE TOONEEL.

GORGIBUS.

Gorgibus.

Dat vrouwentuig! Ik geloof waarachtig, dat ze lust hebben, me met al hun zalfjes te ruïneeren. Ik zie overal niet anders dan eiwit, venusmelk, *) en hoe al die

*) Eene soort van blanketsel voor de handen en 't gelaat.

poespas méér heeten mag, die ik niet ken. Sinds we hier in Parijs zijn, hebben ze zeker het vet van op z'n minst wel twaalf varkens vermorst; en je zou vier knechts dagelijks den kost kunnen geven met de schaaps-pootjes, *) die zij noodig hebben.

VIJFDE TOONEEL.

MADOLON, CATHOS, GORGIBUS.

Gorgibus.

't Is waarachtig wel noodzakelijk zooveel geld uit te geven om jullie tronie in te smeren! Zegt me liever 'ns, wat je met die heeren hebt aangevangen, dat ik ze zoo koel heb zien heengaan? Had ik je niet bevolen ze te ontvangen als personen, die ik voor je echtgenooten bestemde?

Madelon.

Maar, mijn vader, u kan toch niet willen dat we eenige aandacht zouden schenken aan de regellooze gedragingen van deze lieden?

Cathos.

Mijn oom, hoe zou een toch waarlijk niet onverstandig meisje het met zulke individuën voor lief kunnen nemen?

Gorgibus.

Maar wat heb jullie dan op ze te zeggen?

*) Varkensvet en schaaps-pootjes waren, naar het schijnt, zeer gewone benoedigheden voor de schoonheidsmiddeltjes der dames.

Madelon.

Wat weinig hoofscheid spreiden ze ten toon! Wel hoe? Zoo maar klakkeloos een huwelijksvoorstel!

Gorgibus.

Hadt jij dan soms liever gewild, dat ze de vrije liefde hadden voorgesteld? Heb jullie niet, evenals ik, veeleer reden je alle twee te verheugen over hun optreden? Kan je je iets streelenders bedenken? En is hun wensch naar het sluiten van dien heiligen band niet het beste bewijs van de eerlijkheid hunner bedoeelingen?

Madelon.

Mijn goede vader, wat u dáár zegt is nu ergerlijk plebeisch! U jaagt mij 't bloed naar 't hoofd, als ik u dergelijke taal hoor spreken! Zou u zich niet eenig onderricht doen verstrekken in 't aanslaan van den goeden toon?

Gorgibus.

Ik wil met den toon en de liedjes, die jullie zingen, niet te maken hebben. Ik blijf er bij, dat het huwelijk 'n gewijde, heilige zaak is, en dat men als fatsoenlijke menschen handelt, wanneer men daarmée begint.

Madelon.

De hemel moog' mij bewaren, dat een iegelijk naar u aardde; een roman zou dan spoedig uit zijn. 't Gaf wat fraais, als Cyrus voetstaans met Mandäne de huwelijksboot beklom, en Arruntius zonder plichtplegingen met Clelia in den echt verbonden werd! *)

*) Twee minneparen uit de romans van Mlle de Scudéry: „Artamène ou le grand Cyrus” en „Clélie, histoire romaine”.

Gorgibus.

Wat vertelt die me daar nou voor dingen?

Madelon.

Welnu, vader, evengoed als ik zou mijne nicht u beduiden, dat men nooit tot het huwelijk moet geraken, dan na het doorleven van de andere wederwaardigheden. Wil een ridder zijn hulde zien aangenomen, dan dient hij noodzaaklijkerwijs in staat te zijn de edele zielsaandoeningen om te zetten, te ontboezemen wat lief luidt, teeder klinkt en gloed verraadt; en zijn aanzoek drage hij altijd voor in de vormen. Eerstelijk moet hij aanschouwen in het godshuis, of op de wandeldreef, of bij eenige plechtstatige handeling de jonkvrouw, die zijn liefdevlam aanblaast; of wel door een onvermijdelijke lotsbeschikking tot haar gevoerd worden door een zijner magen of door een vriend, en van haar scheiden, al droomend en in droeven geest. Hij verheelt eene spanne tijds het vuur, waarvan hij blaakt voor 't voorwerp zijner stille aanbidding, en legt intuschen verscheiden bezoeken bij haar af, waarbij men nooit nalate op 't tapijt te brengen een dier treffende

ieder in 10 dikke deelen. Door den omvang dezer verhalen wordt de noodzaaklijke ontknooping aanmerkelijk verschoven en teyens duidelijk aangetoond, hoe de lange engagements in de précieuse Fringen, vooral die van het „Hôtel de Rambouillet“, mode waren. Zoo wordt bijv. bericht, dat een der gemeenzaamste vrienden van den huize, Montausier en Mlle de Rambouillet-zelve, de schoone Julie d'Angennes, vijftien jaar gewijd hadden aan de ingewikkelde en geleerde inachtneming van alle „regelen“, voor zij besloten met elkander in 't huwelijk te treden, Julie was inmiddels 38 jaar geworden.

gevallen van min, aan welke de geestverwanten worden getoetst. Nú licht áán de dag der liefdesverklaring, die gewoonlijk moet worden toegefluisterd in een lommerrijk laantje van 'n lustwarande, terwijl het gezelschap zich wat verwijderd heeft; en deze bekentenis zij onmiddellijk gevolgd door 'n zenuwachtig toornen, dat onze koonen tint en den aanstaande uit onze nabijheid bant. Vervolgens vindt hij middel ons tot kalmtete stemmen, ons ongevoelig te gewinnen aan zijn minnekout en ons de mededeeling te doen lippen, welke ontlokking zooveel zorg baarde. Daarna duiken de avonturen op; de medeminnaars, die het veld eener gevestigde genegenheid zoeken te doorkruisen; de vervolgingen van verwoede vaders; de opborrelingen van jaloezie, door valschen schijn ontstoken; de verzuchtingen, de wanhoopsklachten; de ontvoeringen, *) en al het jammer dat daaruit voortspruit. Ziedaar hoe het toegaat, wanneer men de goede manieren in acht neemt; en dat zijn régelen, waaraan men zich niet mag onttrekken bij de ware hoofscheit. Maar, zoo zonder mikken op de echtverbintenis los te schieten; den minnehandel áán te vangen bij 't sluiten van het huwelijkscontract, en den roman averechts, bij de ont-knooping te beginnen: nõg eens, mijn waarde vader, dat is goed voor elleridders; en mij bekruipt al herte-wee, als maar zoo'n spooksel voor mij opdoemt.

G o r g i b u s.

Wat duivel is dat voor 'n koeterwaalsch, dat ik hier hoor? Is dit nu soms wat ze „verheven stijl” noemen?

*) In den „Grand Cyrus” wordt M a n d a n e acht maal geschaakt: vier keer, ten minste, werkelijk en vier malen wordt het bovendien nog beproefd.

Cathos.

Inderdaad, beste oom, mijne nicht proeft het geval tot in de nieren. Hoe kan men lieden, die in zake hoofdsche vormen volkomen onbevoegd zijn, naar den eisch behandelen? Ik wil er wat diers onder verpanden, dat zij de Kaart van de Teedere Gevoelens nooit hebben aanschouwd, en dat Minnevlek, Dienstenburg, Liefdesheim en Verzendael onbekende oorden voor hen zijn. *) Ziet u niet in dat hun geheele persoonlijkheid dit baarblijkelijk te kennen geeft, en zij geenszins dat „ick en weet niet wat” bezitten, 'twelk aanstonds een goeden dunk van de lieden geeft? — Op bezoek bij z'n uitverkorene te komen in ongekante kniebroek, met pluimonttakelden hoed op 't eigenharig hoofd, en een rok

*) De „Kaart van de Teedere Gevoelens” komt voor in 't 1ste deel van den roman „Clélie”. De Teedere Gevoelens is de naam van het land, welks drie hoofdsteden gelegen zijn aan de rivieren Erkentelijkheid, Achtting en Toegenegenheid. De laatste is de voornaamste rivier. Er komt verder op voor een meer Onverschilligheid, eene zee Vijandschap. Wat de „onbekende oorden” betreft, Minnevlek, Dienstenburg, enz., dat zijn kleine plaatsjes, halten aan den weg, die van Nieuwe-Vriendschap naar belangrijker steden voert, o. a. naar die aan de Toegenegenheid; men kon er slechts rust houden, na ze te hebben belegerd en ingenomen. Overigens stond er eene streek van Onbekende Oorden op, aan de overzij van de genoemde zee, waarin zich de rivier Toegenegenheid uitstortte, na de wateren van de Achtting en de Erkentelijkheid ontvangen te hebben. Deze door Mlle Scudéry vervaardigde kaart vonden hare tijdgenooten zóó geestig uitgedacht, dat er tal van navolgingen van verschenen; zelfs nu nog leeft de „carte de Tendre” spreekwoordelijk voort.

aan, van lintennooddruft schreiend! Bah, wat zijn dat voor minnaars! Welk 'n schrieltje in toiletsvoltooing; *) en, wat 'n gespreksdorheid! 't Is niet om meê om te gaan, 't is niet om uit te houden! 't Viel me óók nog op, dat hun overslagskragen niet uit de goedeschool †) en hun gezegde broeken méér dan een heelen halven voet te nauw zijn!

Gorgibus.

Ik geloof, dat ze allebei gek zijn; ik versta ten minste geen lor van dat bargoensch. Cathos, en jij, Madelon...

M a d e l o n.

Ach, vader! Maak u toch los van die zonderlinge namen, en noem ons anders.

Gorgibus.

Wat? Zonderlinge namen? Zijn het niet jullie doopnamen?

M a d e l o n.

Mijn hemel, wat is u toch ordinair! Een van m'n stage verwonderingsredenen is, dat ù de vader kan zijn van 'n dochter zoo vol geest als ik ben. Wie heeft nu ooit in den verheven stijl gesproken van Cathos of Madelon; en moet u mij niet toegeven, dat een van die twee namen voldoende is om den heerlijksten roman ter wereld kwaadreuks te maken?

*) Onder de „toiletsvoltooing" versta men het geheel van kanten, strikken, pluimen, enz., welke de kleeding eerst recht af-maakten.

†) d. i. gemaakt door de persoon, die daarvoor alleen in de mode was. Deze kragen hingen soms tot op de ellebogen af.

Cathos.

Heusch, oom, het teergevormde oor lijdt duldelooze pijnen, hoort het zulke woorden de lippen ontsnappen; dan verwekken de namen Polyxëna, welken mijn nicht zich gekozen heeft, en Aminta, *) aan mijzelve gegeven, eene zinstreeling, die u niet kan afwijzen.

Gorgibus.

Neen, neen; het blijft er nu eenmaal bij. Ik wil niet dat jullie andere namen draagt dan die je gegeven zijn door je peters en meters; en wat de heeren in quaestie aangaat, ik ken hun families en weet wat ze bezitten; ik stà er op, dat jelui je voorbereidt ze te trouwen. Ik heb er genoeg van je langer tot mijn last te hebben, en het toezicht over twee jonge meisjes is 'n taak, voor iemand van mijn leeftijd te zwaar.

*) 't Was eene der bijzondere gewoonten van de précieuse dames en heeren hunne namen te veranderen in zulke die meer geleerd of poëtisch klonken. Geschiedde het door letteromzetting, dan gold dit voor het kunstigst. Zoo werd Catherine de Vivonne herdoopt in Arthénice, waaraan Malherbe en zijn leerling Racan hunne krachten beproefd hadden; Julie d'Angennes heette Mélanide, en Mélanides was de andere naam van Montausier. Mlle de Scudéry werd Sappho genoemd, Voiture Valère, Balzac Bélisandre, Chapelain Chrysanthe, Conrart Cléoxène, Sartasin Sésostris, enz. — Blijkt hieruit, en uit de zinspeling op de lange verloving van Mlle de Rambouillet (in ditzelfde tooneel) niet duidelijk dat Molière eigenlijk geene echte précieux en précieuses kende en ze alle gelijkelijk belachlijk vond? Hij durft de lieden van rang en naam wel aan, gelijk men ziet.

Cathos.

't Eenige wat ik u te zeggen heb, oom, is dat ik het huwelijk heel aanstootelijk vind. Het denkbeeld alleen is me ondragelijk te bed te moeten liggen naast 'n man, die niets aanheeft. *)

Madelon.

Sta ons toe wat adem te gaan scheppen bij de goede kringen van Parijs, waar we ons pas bij aangesloten hebben. Laat ons op ons gemak onzen roman afweven, en overhaast de ontkenning niet zoozeer!

Gorgibus, *ter zijde.*

Er valt niet meer aan te twijfelen, ze zijn stapelgek. (*Luid.*) Nog eens, ik houd me met die praatjes niet op; ik wil zonder tegenstribbelen gehoorzaamd worden, en om kort en goed aan al dat gezeur 'n eind te maken: of je trouwt allebei hoe eer hoe beter, of je gaat in 'n klooster; waarachtig, dat zweer ik je!

ZESDE TOONEEL.

CATHOS, MADELON.

Cathos.

Lieve hemel, dierste, wat is je vaders geest nog diep in de materie verzonken! 'n traagheid van begrip die gade-

*) Molière spreekt eigenlijk van „coucher contre un homme vraiment nu”. Verbeelding en woorden zijn aanstootelijk genoeg voor meisjes, die zich zoo preutsch aanstellen!

loos is! 't Ziet er treurig uit met z'n zielsgesteldheid!*)

M a d e l o n.

Wat zal ik je zeggen, beste lieve? Ik voel er me om hem verlegen meê. Ik heb werkelijk moeite om aan te nemen, dat ik z'n lieflijke dochter ben. Ik geloof zeker dat een of ander toeval me nog op 'n goeden dag zal aantoonen, dat ik van aanzienlijker geboorte ben. †)

C a t h o s.

Nu, dat geloof ik gaarne; ja, alle baarblijkelijkheid is ervóór. En, als ik dan ook aan mij-zelf mag denken ...

Z E V E N D E T O O N E E L.

CATHOS, MADELON, MAROTTE.

M a r o t t e.

Daar is 'n lakei, die vraagt of u thuis bent en zegt, dat z'n meester u wil komen zien.

M a d e l o n.

Leer je mededeelingen toch eens wat minder plomp uiteenzetten, meid! Zeg: daar is 'n dienstbare geest, dames, die vraagt of het voor uwe gerieflijkheid niet te lastig is bezoek af te wachten? §)

*) De „précieuses” zijn zoo verwaand van te meenen, dat spiritualisme haar bijzonder eigendom is. Hun strijd tegen 't gezond verstand heeft zoo iets weg van een tweegevecht tusschen den „geest” en de „materie” (de stof).

†) Al weder een bewijs dat bij Molière de pedante prentschheid zich vermeit in onbetamelijke en dwaze inbeeldingen.

§) Dit is geene overdrijving van onzen dichter. Deze en dergelijke malle uitdrukkingen zijn écht-précieuse taal.

Marotte.

Wat drommel, ik versta ook geen Latijn, en heb ook niet, als u, philophie *) uit het boek van den „grooten Cyrus” geleerd.

Madelon.

Wat 'n onbeschaamdheid! Hoe is 't immer mogelijk zoo iets te dulden! — Wie is de heer van dien lakei?

Marotte.

Hij zei me, dat ie markies de Mascarille heet.

Madelon.

Ah, beste lieve, een markies! — Ja, ga zeggen dat we in staat zijn bezoek af te wachten. — 't Is zeker 'n man van vernuft en smaak, die van ons heeft hooren spreken.

Cathos.

Zonder twijfel, dierste!

Madelon.

We moeten hem in deze benedenzaal ontvangen, liever dan op onze kamer. Laten we ten minste aan de voltooiing van onze kapsels de laatste hand leggen, en zorgen dat we onzen goeden naam ophouden. — Kom, voer den raadgever van zwier en bevalligheid †) spoedig in gindsch vertrek.

*) Al meende de zetter aanvankelijk ook, dat hier eene schrijffout schuilde, toch maakt werkelijk de meid zich aan 't gebruik dezer verhaspeling van het — haar trouwens onbekende — gewone woord schuldig. Men denke hierbij aan II, 6 van de „Geleerde Vrouwen”, waar de meid Martine wordt weggejaagd om hare radbraking van het Fransch.

†) De „précieuses” noemen den spiegel ook: den schilder, die de meestmooglijke gelijkenis waarborgt; den naaper der natuur; den kameleon.

Marotte.

Ik weet warempel niet, wat dat voor 'n beest is; als u wil dat ik u begrijpen zal, moet u als 'n gewoon christenmensch spreken.

Cathos.

Breng ons den spiegel, domoor die je bent, en pas wel op dat je 't glas er niet van bezoedelt, door je beeltenis erin te laten vallen.

ACHTSTE TOONEEL.

MASCARILLE, TWEE DRAGERS.

Mascarille. *)

Hola, kerels! ai, ai, ai. Ik geloof dat die schurken van plan zijn me te radbraken, zoo stooten ze tegen de keien en nu weer tegen de muren.

1e Drager.

Wat drommel, heb je ook ooit zoo'n smalle deur gezien. U wou ook dat we u tot hier binnen de kamer brachten.

*) De rol van Mascarille, door Molière zelf vervuld, was de scherpstgeteekende van 't stuk en kon, op 't eerste gezicht, van overdrijving niet vrij te pleiten zijn. De schrijver speelde haar aanvankelijk met een masker aan, later zonder dit middel, en, hoe ook, in allen gevalle met een bijval, die aan zijne vijanden deed zeggen dat zijn aanleg hem uitsluitend voor het bas-comique emploi aanwees. Van zijn costuum heeft een document uit den tijd zelf de beschrijving bewaard. Bij de vertooning alhier is dit getrouw gevolgd. — Desbelust raadplege men het „Récit en prose et en vers de la farce des Précieuses, Paris, 1660.”

Mascarille.

Natuurlijk. Zou-je dan willen, slungels, dat ik de zwellende ronding van mijn vederbos aan de onbarmhartigheid van dit vochtige weêr blootstelde, en dat ik m'n schoenen in den modder zou zetten? Gauw, brengt dien draagstoel weg!

ze Drager.

Betaal ons dan asjebliest eerst, meneer!

Mascarille.

Hè?

ze Drager.

Ik zeg, meneer, dat u ons dan maar asjebliest geld moet geven.

Mascarille, *hem een oorveeg gevende.*

Wat, schavuit! geld vragen aan iemand van mijn rang?

ze Drager.

Is dat 'n manier om arme drommels te betalen? Geeft uw rang ons soms te eten?

Mascarille.

Tut, tut, tut! ik zal je leeren meer ontzag voor me te hebben! Dat kanalje-pak durft den gek met me scheren!

ze Drager, *een der draagstukken van den stoel nemende.*

Zeg ereis! betaal ons nu gauw.

Mascarille.

Wat?

ze Drager.

Ik zeg, dat ik dadelijk m'n geld wil hebben.

Mascarille.

Die is ten minste handelbaar.

ie Drager.

Nee maar, gauw hoor!

Mascarille.

Zóó! jij spreekt ten minste fatsoenlijk; maar die ander is 'n schavuit, die niet weet wat hij zegt. Dáár, ben-je nu tevreden?

ie Drager.

Nee, waarachtig niet; u heeft 'n klap aan m'n kameraad gegeven, en... (*zijn stok opheffend.*)

Mascarille.

Zacht wat! Dáár, dat is voor dien klap. Men kan alles van mij gedaan krijgen, als 't op 'n behoorlijke manier gevraagd wordt. — Komt me zoo straks weér halen om naar het Louvre te gaan, voor de kleine bedgangs-receptie bij Z. M. den Koning.*)

NEGENDE TOONEEL.

MAROTTE, MASCARILLE.

Marotte.

Meneer, m'n meesteressen zullen dadelijk komen.

Mascarille.

O, dat zij zich niet haasten; ik ben hier gerieflijk geplaatst tot wachten.

*) Hiermede wordt bedoeld de tijd van 't oogenblik af aan, waarop de koning aan de aanwezigen goeden nacht gezegd heeft, tot op 't naar bedgaan toe.

Marotte.

Daar zijn ze al.

TIENDE TOONEEL.

MADOLON, CATHOS, MASCARILLE, ALMANZOR.

Mascarille, *na gegroet te hebben.*

Dames, u zult wel verbaasd zijn over de vermetelheid van mijn bezoek; maar de roep, die van u uitgaat, berokkent u dit leelijk ongeval, en iedere gavenkeur *) heeft voor mij zóóveel aanlokkelijks, dat ik die overal naloop:

Madelon.

Als u de gavenkeuren vervolgt, moet u niet op onze terreinen komen jagen.

Cathos.

Om bij ons gavenkeur te vinden, moet u ze bepaald meêgebracht hebben!

Mascarille.

Ooh! tegen 'tgeen u daar zegt moet ik heusch verzet aantekenen. De faam betittelt niet tē veel, wanneer ze van uwe waarde hoog opgeeft. Ieder die te Parijs op hoofscheid zich laat voorstaan, geeft u in één zet mat.

*) Vertaling van 't Fransche „mérite”, dat méér beteekent dan de gewone overzetting in „verdiensie” aangeeft. Het geeft eene „keur” van „gaven” te kennen van verstand, hart en uiterlijk.

Madelon.

In uwe welwillendheid gaat u wel wat ver met de vřugevigheid van uwe loftuitingen; maar, mijne nicht en ik, wij zijn er vër van, voor ernst op te vatten wat slechts de honig van uwe vleierij is.

Cathos.

Beste lieve, zouden we geen zetels doen aanbieden?

Madelon.

Hé, Almanzor!

Almanzor.

Mevrouw?

Madelon.

Rijd ons spoedig hierheen de gerieflijkheden der conversatie. *)

Mascarille.

Maar... ik ben hier immers wel veilig? (*Almanzor af.*)

Cathos.

Wat vreest u?

Mascarille.

Een diefstal van mijn hart, een aanslag op m'n vrijheid. Ik merk hier oogen op, die er uitzien als héél ondeugende guiten; oogen, die den spot drijven met ieders onafhankelijkheid en die met mijn zielsrust zullen omspringen als Turken met Mooren. †) Te duivelsch! zoodra men ze dichterbij komt, stellen ze zich in hun

*) Beteekent in de taal der précieuses: geef ons stoelen.

†) d. w. z. zonder medelijden, op de wijze waarop de Turken de Mooren in Afrika behandelden.

uitdagend postuur. Op m'n eer, ik vertrouw ze niet, en betaal liever hielengeld; †) of ik moet gezeten borg *) hebben, dat ze me geen letsel zullen berokkenen.

M a d e l o n .

Beste lieve, is dat niet de toon van den waren levenslust?

C a t h o s .

Ja, ja! ik merk wel dat hij 'n echte Hamilcar is. §)

M a d e l o n .

Vrees niets: onze oogen hebben geen booze bedoelingen, en uw hart kan gerust insluimeren op hun recht-schapenheid.

C a t h o s .

Maar, ik smeek u, meneer, wees niet onverbidde-lijk tegen dezen fauteuil, die al 'n kwartier lang z'n armen naar u uitstrekt; bevredig zijn begeerte u te omvat-ten.

M a s c a r i l l e .

Wel, dames, wat zegt u van Parijs?

M a d e l o n .

Helaas! wat zouden wij er van kunnen zeggen? Men zou 'n tegenvoeter van 't gezond verstand moeten zijn, om niet te bekennen, dat Parijs het groot magazijn is

*) d. i. wil liever vluchten, weggaan.

†) wil eigenlijk zeggen: borg van een welgesteld burger; dus zooveel als: vaste waarborg.

§) Deze persoon, een Karthager uit den roman „Clélie”, gold voor een vroolijk, opgeruimd karakter — zonder het werkelijk te zijn — en tevens voor het type van den „innemenden minnaar”. De dichter Sarrasin had voor model gediend.

van alle wonderen, het middelpunt van den goeden smaak, den fijnen geest en de ridderlijke hoofscheid.

M a s c a r i l l e.

Ik voor mij houd vol, dat er buiten Parijs geen heil *) voor fatsoenlijke menschen te vinden is.

C a t h o s.

Dat is 'n onweêrlegbare waarheid.

M a s c a r i l l e.

't Is er wel wat morsig op straat, maar daarvoor hebben we de draagstoelen. †)

M a d e l o n.

Zeker! de draagstoel geeft 'n wonderdadige beschutting tegen de vrijpostigheden van het slijk en 't slechte weêr.

M a s c a r i l l e.

U ontvangt vele bezoeken? Wie onder de fraaie vernuften behoort tot uwen kring?

M a d e l o n.

Helaas! we zijn nog niet bekend, ofschoon onze kansen wèl gunstig staan om het te worden. We hebben ook 'n trouwe vriendin, die ons beloofd heeft al de heeren van de „Bloemlezing voor Verstand en Hârt” §) hier te brengen.

*) Denk hierbij aan den orthodoxen stelregel: „buiten de kerk, geen heil”.

†) Eene in dezen tijd nog vrij nieuwe uitvinding, uit Engeland overgebracht.

§) Zinspeling op eene in 1653 in eerste uitgaaf verschenen Verzameling van Gedichten van verschillende auteurs uit den tijd,

Cathos.

En sommige anderen óók nog, die men ons genoemd heeft als opperste scheidsrechters in zaken van smaak en vernuft.

Mascarille.

Ik kan 'u hierin beter van dienst zijn dan iemand anders; ze bezoeken mij allen, en ik mag gerust zeggen, dat ik mijn legerstede nooit verlaat, dan in tegenwoordigheid van 'n half dozijn fraaie vernuften.

Madelon.

O, mijn hemel, wij zullen ons met de hechtste banden van dankbaarheid aan u verknocht gevoelen, als u zoo vriendelijk voor ons wil wezen. Want men moet wel al die heeren kennen, als men wil behooren tot de gezelschappen van den goeden toon. Zij geven den eersten stoot tot den naam, dien men te Parijs heeft. En u weet, dat er zijn, wier bezoeken alleen van iemand doen spreken als kenster, om van iets anders niet te gewagen. Maar wat ik voor mij bijzonder op prijs stel is, dat men dóór die gekruide gesprekken, welke gevoerd worden, honderd dingen leert, die men noodzakelijk moet weten en die van den fraaigeest den geest *) vormen. Men verneemt op die wijs dagelijks de galante nieuwtjes, den puntigen gedachtenruil in proza of in verzen. Men weet juist ter snee: menéér die heeft 'n geestig dichtje gemaakt over dat en dat onderwerp; mevróúw die de woorden bij dit en dat lied; deze

waarin een groot aantal dichtstukken was opgenomen in soorten, bij den kring van het hôtel de Rambouillet zeer geliefd.

*) d. i. de quintessens, kern, het edelste.

heeft 'n madrigal geschreven op 'n „herdersuurtje”; gene stancen vervaardigd op z'n „ontrouwe uitverkorene”; *) meneer zóó heeft gisterenavond 'n zesregelige strophe gericht aan mejuffrouw zus, waarop ze hem het antwoord gezonden heeft van ochtend om acht uur ongeveer; die en die schrijver heeft dat en dat ontworpen, die weêr is aan het derde deel van zijn roman, en deze andere legt zijn werk ter perse. Dat brengt u in aanzien bij de gezelschappen; en als men die dingen niet weet, gaf ik niet zóóveel om al den geest, dien men ten toon kan spreiden.

Cathos.

Inderdaad, ik vind dat het de belachlijkheid overtreffen is, wanneer iemand van zijn vernuft hoog opgeeft en zelfs niet het eenvoudigste versje van vier regels kent, zooals er daaglijks gemaakt worden. Ik ten minste zou mij doodschamen als ik, wanneer men mij bij geval naar deze of gene nieuwigheid vroeg, moest bekennen, dat ik ze nog niet onder de oogen had gehad.

Marcarille.

Volkomen waar! 't Is 'n schande niet uit de eerste hand te hebben, al wat er nieuws verschijnt. Maar weest niet bezorgd: ik heb het vóornemen bij u 'n academie te stichten van fraaigeesten, †) en ik beloof u, dat in Parijs niet het kleinste gedichtje zal gerijmd

*) „Op een herdersuurtje”, „op mijne ontrouwe uitverkorene”. Zóó luidden inderdaad de titels van de gedichtjes der heeren van de Bloemlezing.

†) In de „Geleerde Vrouwen” (III, 2) kan men zulk eene aan den arbeid zien.

worden, dat u niet van buiten zult kennen vóór ieder ander. Ook ik, zooals u me hier ziet, ik schermutsel daar zoowat in, als ik lust heb; en weldra doen in de meest-bezochte letterkringen *) van Parijs van mij de rondte: tweehonderd „liedekens,” even zooveel „tuiters,” vierhonderd „quicken,” en meer dan duizend „herdersdichten”; de „raadsele” en de „karaktertjes” niet eens meegerekend. †)

M a d e l o n .

Ik wil u gaarne bekennen, dat ik woedend dol ben op karaktertjes, ik geloof niet dat er iets smaakvollers bestaat.

M a s c a r i l l e .

Zulke karaktertjes zijn moeilijk en vereischen 'n

*) Het onvertaalbare Fransche „ruelles”, wat tegenwoordig ten naastebij de „salons” zijn. Men gaf dien naam aan de zonderlinge recepties, waarbij de alkoof voor ontvangkamer dienst deed en de bezoekers zich om het verhoogde ledikant der précieuse vereenigden. Zij zelf lag te bed, sierlijk gekleed, en het vertrekje was zeer smaakvol ingericht. De heeren, die de „honneurs” waarnamen, droegen den naam van „alcovistes” of „grands introduceurs des ruelles”.

†) T u i t e r s zijn sonnetten of klinkdichten, quicken punt- of sneldichten. Deze benamingen zijn ontleend aan de onderafdeelingen van Roemer Visscher's „Brabbelingh”. — Herdersdicht is de vertaling van „madrigal”. — Met karaktertjes (Fr. „portraits”) worden de korte karakterteekeningen bedoeld, welke in alle genres van letterkunde werden ingelascht. Men beschreef er zichzelf in of zijne vrienden, en spaarde geene vleierij. Ze waren vooral in de mode gekomen door de romans van M^{lle} de Scudéry, en gaven ongetwijfeld den oorspróng aan de voortreffelijke karakterschilderingen van La Bruyère en Saint-Simon.

scherpzind vernuft; u zult er van mij ontmoeten, die u zeker niet zullen mishagen.

Cathos.

En ik ben ijslijk verzot op raadselen.

Mascarille.

Die oefenen het verstand! Van ochtend heb ik er vier gemaakt, die ik u ter oplossing zal zenden.

Madelon.

Ja maar, 'n herdersdicht is ook niet te versmaden, als het puntig uitgedrukt is.

Mascarille.

Dat is juist m'n bijzondere kracht; ik ben op 't oogenblik zelfs bezig de heele Romeinsche historie in herdersdichten te bewerken.*)

Madelon.

O, dat zal ongetwijfeld eerst erg mooi zijn. Ik neem er bepaald 'n exemplaar van, als u 't laat drukken.

Mascarille.

Ik beloof er u ieder één, fraai gebonden! 't Is wel beneden m'n waardigheid, maar ik doe 't alleen om de boekverkoopers, die me letterlijk vervolgen, iets te laten verdienen.

Madelon.

Ik kan me zoo voorstellen, wat 'n groot genot het moet zijn, z'n eigen werk gedrukt te zien!

*) Men zal het ondeugende van dit dwaze gezegde te beter inzien, als men zich herinnert, dat de zoetgalante „Clélie” van M^{lle} de Scudéry tot ondertitel had: *histoire romaine*.

Mascarille.

Of het! Maar, nu we er toch over spreken, moet ik u eens 'n improvisatie voordragen, die ik gisteren maakte tijdens 'n bezoek bij 'n hertogin van mijne kennis. Want ik ben duivelsch sterk in zulke dingetjes.*)

Cathos.

'n Improvisatie is de echte toetssteen van het vernuft.

Mascarille.

Luistert dan!

Madelon.

We zijn geheel en al oor. †)

Mascarille.

Oho! ik kan het niet gelooven:

'k Bekijk u zonder erg, — en 't is of ik u grief.
Hoe anders kan uw oog ter-sluiks mijn hart me rooven!
Houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief! houdt
(den dief!

Cathos.

Lieve hemel, dat noem ik eerst tot het allerbevalligste gedreven.

Mascarille.

Alles wat ik maak is nu eenmaal zoo zwierig; er is nooit 'n schoolmeesterachtig luchtje aan.

*) Is er één van de door Mascarille genoemde dichtsoorten, waarin hij niet beweert uit te munten?

†) Ook hier wederom overeenkomst met de „Geleerde Vrouwen” (III, 2), maar onze scène staat tot deze als eene schets tot eene teekening.

Madelon.

Wel, 't is er meer dan twee duizend mijlen van af.

Mascarille.

Heeft u wel goed op dien aanhef gelet: *oho!* Dàt is pas iets buitengewoons, *oho!* als van iemand die eensklaps 'n inval krijgt, *oho!* Hoe verrassend: *oho!*

Madelon.

Ja, ja, ik vind dat *oho!* aanbiddeijk.

Mascarille.

Het schijnt onbeduidend.

Cathos.

Hoe kan u dat zeggen! Het is juist een van die dingen, die onbetaalbaar zijn.

Madelon.

Natuurlijk! en ik zou veel liever dat *oho!* gemaakt hebben, dan een gansch heldendicht.

Mascarille.

Te drommel, u heeft 'n goeden smaak!

Madelon.

Nu ja, zoo erg slecht is hij niet.

Mascarille.

Maar bewondert u ook niet dat: *Ik kàn het niet gelooven?* *Ik kan het niet gelooven*, 't is me onmogelijk mij in den toestand te denken; zoo vloeiend gezegd: *ik kàn het niet gelooven.* 'k *Bekijk u zonder erg*, dat is: onschuldiglijk, argeloos, als 'n lammetje; 'k *bekijk u*, dat wil zeggen: ik vind er 'n genoeg in u aan te

zien, gade te slaan, te beschouwen; *hoe anders kan uw oog ter-sluiks* . . . Wat dunkt u wel van dat woordje *ter-sluiks*? Is dat niet goed gekozen?

Cathos.

't Kon niet uitstekender.

Mascarille.

Ter-sluiks, heimelijk; 't lijkt wel of 'n kat zit te loeren, om 'n muis te vangen: *ter-sluiks*.

Madelon.

't Is onmogelijk juist.

Mascarille.

Mijn hart me rooven, het mij afnemen, 't me ontstelen. *Houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief!* Klinkt het niet als toegeroepen aan iemand die 'n dief achternazet, om hem te doen grijpen? *Houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief!*

Madelon.

Ik moet erkennen, dat het bijzonder geestig en bevallig is uitgedrukt.

Mascarille.

Ik zal u ook nog de wijs voordragen, die 'k op mijn woorden gemaakt heb.

Cathos.

Heeft u muziek geleerd?

Mascarille.

Ik? Neen, volstrekt niet.

Cathos.

En hoe kan dat dan?

M a s c a r i l l e.

Mannen van aanzien kennen alles, zonder ooit iets geleerd te hebben! *)

M a d e l o n.

Wist je dat niet, wellieve?

M a s c a r i l l e.

Nee, maar luistert nu of de wijs in uw smaak valt : *hem, hem, la, la, la, la, la*. De ongemaniëerde ruwheid van 't weër heeft het weeke in m'n stem allerverschrikkelijkt verwoest. Maar 't doet er niet toe : 't wijsje is toch lief en aardig. (*Hij zingt.*) *Oho! ik hân het niet gelooven*, enz.

C a t h o s.

Ah, wat ligt er 'n hartstocht in dit liedje! 't Is om het te besterven!

M a d e l o n.

En wat 'n weeken, smachtenden toon!

M a s c a r i l l e.

Vindt u niet, dat de gedachte door mijn zang goed wordt weêrgegeven? »Wat is er, meneer? Waarom die oploop?» »Hoe weet u niet?» »Neen!» »Maar, men heeft 'n hart gestolen.» »Een hart; is 't mogelijk meneer? Maar dan moet men gaan zoeken; den dief nazetten:» †) *Houdt den dief! houdt den dief! houdt den dief!* En dan, alsof men heel erg uithaalde : *houdt*,

*) Spreekwoordelijk gebleven gezegde, Jean Baptiste Rousseau laat in zijne „*Ateux chimériques*” iemand beweren : Un grand seigneur sait tout sans avoir rien appris.

†) Wat tusschen aanhalingsteekens staat is inlaasching van het „*Théâtre français*.”

houdt, houdt, houdt, houdt den dief! En plotseling als iemand die buiten adem is: *houdt den dief!*

Madelon.

Dàt noem ik het fijne van de zaak verstaan, ja, 't fijnste, 't allerfijnste. Alles is hier bewonderenswaardig, ik verzeker 't u; 'k ben één verrukking over de wijs en de woorden.

Cathos.

Ik heb nog nooit iets van dié kracht gezien.

Mascarille.

Alles wat ik maak, gaat zoo van-zelf, zonder inspanning of studie.

Madelon.

De natuur heeft voor u gezorgd als 'n hartstochtelijk liefhebbende moeder; ze maakte van u een echt bedorven kindje.

Mascarille.

En waarmee brengt ú den tijd door, lieve dames?

Cathos.

Met niets!

Madelon.

Tot dusver zijn we alleraakligst nuchter gebleven van alle ontspanningen.

Mascarille.

Ik bied mij u, zoo u wilt, tot geleide aan, wanneer u soms één dezer dagen den schouwburg mocht bezoeken; temeer wijl er iets nieuws moet gespeeld worden, 't welk ik gaarne wilde dat wij samen zagen.

Madelon.

O, dat mogen we niet weigeren.

Mascarille.

Alleen moet ik u verzoeken behoorlijk te applaudiseeren, als wij er zijn; want ik heb me verbonden het stuk succès te bezorgen: de schrijver is er mij van ochtend nog om komen vragen. 't Is hier ook de gewoonte, dat de schrijvers aan ons, mannen van betekenis, hun nieuwe stukken voorlezen en ons uitnoodigen die goed te keuren, om ze daardoor naam te verschaffen. Als wij er dan iets goeds van zeggen, kunt u begrijpen dat het parterre ons niet durft tegenspreken. Ik voor mij houd me altijd stipt aan m'n woord; heb ik dat aan 'n dichter gegeven, dan schreeuw ik al: „wat is dat mooi!” nog vóór de lichten zijn aangestoken.

Madelon.

Spreek er me niet van; Parijs is toch maar 'n verrukkelijk oord. Er gebeuren alle dagen honderd dingen, waarvan men in kleine steden geen begrip heeft, hoe schrandder men er ook moge zijn.

Cathos.

Al genoeg, meneer! Nu we op de hoogte zijn gebracht, zullen we onzen plicht doen, en behoorlijk onze bewondering uitgalmen over al wat men zegt.

Mascarille.

Ik weet niet of ik me bedriëg, maar u ziet er juist zoo uit om ook wel eens een tooneelstuk gemaakt te hebben.

Madelon.

Nu, zoo heel onmogelijk zou dat nog niet zijn.

Mascarille.

Wel, op m'n woord, dan moet u 't laten spelen. Onder ons gezegd, ik heb er ook een gemaakt, dat ik wil doen vertoonen.

Cathos.

Zoo! En aan welk gezelschap geeft u het?

Mascarille.

Wat 'n vraag! Natuurlijk aan de »Comedianten des Konings''; *) zij zijn de eenige acteurs, in staat 'n stuk tot z'n recht te laten komen; de andere zijn maar stumperds, die verzen zeggen zooals men spreekt, in plaats van ze uit te brullen en op het rechte oogenblik halt te maken. Hoe wil je anders weten wat een mooie regel is, als de acteur er niet bij ophoudt en ons daardoor waarschuwt, dat er leven gemaakt moet worden?

Cathos.

Er bestaat wel degelijk 'n middel aan de toehoorders de schoonheden van 'n werk te doen gevoelen; en de dingen blijken ten slotte, wat men ze doet schijnen.

Mascarille.

Wat dunkt u van m'n strikken? †) Vindt u dat ze stemmen met m'n kleeding?

*) Deze waren de concurrenten van Molière. De „stumperds" zijn hijzelf en zijne medespelers. Uit den satiricken lof blijkt Molière's weinige ingenomenheid met de wijze, waarop zijne mededingers verzen voordroegen.

†) Mascarilles kleeding is er meê overladen. Er waren in dezen tijd fatten, die 250 à 300 el lint, van verschillende kleuren, droegen en er tot 500 francs voor uitgaven, waarbij dan nog op 't waardeverschil van 't geld dient gelet te worden.

Cathos.

Geheel en al.

Mascarille.

De kleur van 't lint is, geloof ik, best gekozen.

Madelon.

Uitstekend, dol! Men kan wel zien dat het van Perdrigeon *) komt: zuiver zijn smaak.

Mascarille,

En wat zegt u van mijn broekspijpen?

Madelon.

Dat ze waarlijk weidsch gemaakt zijn!

Mascarille.

Ik kan er mij ten minste op beroemen, dat ze 'n groot verrel wijder zijn dan alle andere.

Madelon.

Ik moet eerlijk bekennen, dat ik nog nooit iemand met méér zwier z'n linten en strikken heb zien dragen.

Mascarille.

Vestig ook nog 'ns even de aandacht van uw reuk-orgaan op deze handschoenen.

Madelon.

Ze rieken ijslijk lekker.

Cathos.

Ik heb nog nooit 'n reuk van fijner geur geroken.

*) Hij was de specialiteit in linten, kanten, pluimen en dergelijke artikelen.

M a s c a r i l l e.

En deze dan? (*Hij laat de haren van zijn pruik ruiken*).

M a d e l o n.

Hij is echt-voornaám; de schedelkruin wordt er overheerlijk door bestreken.

M a s c a r i l l e.

Maar u heeft nog niets van m'n pluimen gezegd! hoe vindt u die wel?

C a t h o s.

Verschrikkelijk mooi.

M a s c a r i l l e.

Wilt u wel gelooven, dat het kleinste veertje me al 'n louis *) kost? Ja, ik heb nu eenmaal het doorgaande zwak, verzot te zijn op 't fraaiste dat maar te krijgen is.

M a d e l o n.

Ik geef u de verzekering, dat wij beiden in smaak eensdenkend zijn. Ik ben woedend kieskeurig op al wat ik aanheb. Ik zou 't zelfs niet kunnen velen als m'n kuitbkleedsels niet uit goede handen kwamen.

M a s c a r i l l e, *plotseling opschreeuwende.*

Ai, ai! zacht wat! God bewaar' me, lieve dames, u maakt 'n schromelijk misbruik van uw macht; ik heb wèl recht me over uw manier van doen te beklagen; dat is niet eerlijk.

*) Toen 10, tegenwoordig 21 francs waard.

Cathos.

Maar wát dan toch? Wat is er?

Mascarille.

Wat er is? Wel, u loopt storm tegen m'n hart, beide tegelijk! U valt me van rechts en van links aan! Nee maar, dat is tegen het volkenrecht in: de partij is zodoende niet gelijk; ik zal moord moeten roepen.

Cathos.

Men moet erkennen, dat hij 'n heel bijzondere manier heeft om de dingen te zeggen.

Madelon.

Ja, ik bewonder zijn geest van uitdrukking!

Cathos.

U heeft meer vrees dan leed, geloof ik; uw hart schreeuwt vóór 't gevild wordt.

Mascarille.

Te drommel, 't mocht wat! 't Is gevild van top tot teen!

ELFDE TOONEEL.

CATHOS, MADELON, MASCARILLE, MAROTTE.

Marotte.

Mevrouw, daar is iemand, die u verlangt te bezoeken.

Madelon.

Wie?

Marotte.

Burggraaf de Jodelet.

Mascarille.

Burggraaf de Jodelet?

Marotte.

Ja, meneer.

Cathos.

Kent u hem?

Mascarille.

't Is m'n beste vriend.

Madelon.

Laat den burggraaf allerdadelijkst binnenkomen.

Mascarille.

't Is al 'n pooze geleden, sinds wij elkander gezien hebben, en ik ben verrukt over deze toevallige ontmoeting.

Cathos.

Daar is hij.

TWAALFDE TOONEEL.

CATHOS, MADELON, MASCARILLE, JODELET, ALMANZOR.

Mascarille.

Ah, m'n waarde burggraaf!

Jodelet, *elkaar omarmend.**)

Ah, m'n beste markies!

*) Deze omhelzingen, telkens herhaald, die vertoonmaking van hartelijkheid bij iedere ontmoeting, waren eene mode, eene manie

M a s c a r i l l e.

Wat ben ik in m'n schik je weêr 'ns te ontmoeten.

J o d e l e t.

Wat doet het me 'n genoeg en je hier te zien.

M a s c a r i l l e.

Kus me nog 'ns, als 't je bieft.

M a d e l o n, tot C a t h o s.

M'n wellieve! we beginnen bekend te worden; de groote heeren richten hun schreden ten bezoek tot ons.

M a s c a r i l l e.

Dames, wilt gedoogen, u dezen edelman-hier voor te stellen; op m'n woord, hij is waard door u gekend te worden.

J o d e l e t.

't Is billijk, dat men u de eer geeft die u toekomt, en uwe bekeringen oefenen haar héerlijke rechten op alle soort van menschen uit.

M a d e l o n.

U drijft uwe hoffelijkheden tot de uiterste grenspalen van de vleierij.

C a t h o s.

Dezen dag moeten we in onzen kalender als welgelukzalig aantekenen!

M a d e l o n, tot A l m a n z o r.

Kom, m'n kleine jongen, moet men je de dingen

van de hovelingen uit dien tijd. Molière maakt ze hier alleen bespottelijk door ze „en scène” te brengen; later doet hij in den „Misanthrope” Alceste er zijn weezin over uiten, I, 1.

altijd tweemaal zeggen? Zie je niet dat de fauteuils
nog met één dienen aan te wassen?

M a s c a r i l l e.

Verwondert u er niet over, dat de burggraaf er dus-
danig uitziet; hij is nog maar pas ontkomen aan 'n
ziekte, die hem het gelaat zoo bleek deed worden. *)

J o d e l e t.

't Is de wrange vrucht van m'n nachtwaken aan 't
hof en van m'n krijgsvermoeienissen.

M a s c a r i l l e.

Weet u wel, dames, dat u in dezen burggraaf een
der dapperste mannen van onze eeuw voor u ziet? 't Is
'n held van wat-ben-je-me!

J o d e l e t.

U geeft me in niets toe, markies! en ieder weet
waartoe u ook in staat is. **)

M a s c a r i l l e.

Ik mag niet ontkennen, dat wij beiden elkaar te velde
nog al eens ontmoet hebben.

*) De acteur Jodelet, die de rol van Jodelet speelde, was
van nature zoo bleek en had den naam van dapperheid, die
Molière hier aan dezen personage toekent. Onze dichter hield er
van aan zijne spelers in hunne rollen karaktertrekken en het
uiterlijk te geven, dat zij hadden. Het publiek begreep zoodoende
beter, en de acteurs hadden 't gemaklijker en speelden meer
con amore en natuurlijker.

**) Nog eens zij hier gewezen op eene analogie met de „Geleerde
Vrouwen”, nl. de onderlinge bewonderingsbetuigingen van Vadius
en Trissotin (III, 5).

Jodelet.

En juist op plaatsen, waar 't het heetst toeging.

Mascarille, *Cathos en Madelon*
aanziende.

Dat is zoo; ofschoon toch niet zoo heet als hier. Ha,
ha, ha!

Jodelet.

We hebben elkander in 't leger leeren kennen; en
den eersten keer dat we elkaar zagen, voerde hij 't
bevel over 'n regiment cavallerie op de galeien van
Malta. *)

Mascarille.

't Is waar ook; máár, u was in dienst nog vóór mij,
en ik herinner me heel goed dat ik nog maar 'n jong
luitenantje was, toen u al twee duizend man ruitery
aanvoerde.

Jodelet.

De oorlog is 'n heerlijk ding; maar, op m'n eer, het
hof beloont tegenwoordig al heel slecht de mannen met
'n staat van dienst, als wij hebben.

Mascarille.

Dat is juist de reden, waarom ik mijn degen aan 't
wapenrek †) wil hangen.

Cathos.

Ik voor mij heb 'n razend zwak voor de mannen
van 't zwaard.

*) Zijn ooit troepen op vreemder terrein geweest dan deze
ruiters op de Maltézer galei-schepen? De heeren (?) pochen er
maar op los; ze storen zich in 't minst niet aan hunne hoorderessen.

†) Mascarille denkt hierbij natuurlijk aan eene wandversiering.

Madelon.

Ik houd óók veel van ze; máár, ik eisch dat geest de dapperheid kruide.

Mascarille.

Herinner je je, m'n waarde burggraaf, dat halve-maansfort *) nog wel, dat we bij 't beleg van †) Atrecht op den vijand veroverden.

Jodelet.

Wat bedoel je met dat »halvemaans?" 't Was wel degelijk héél-maans. §)

Mascarille.

Als ik me wél bezin, geloof ik dat je toch gelijk hebt.

Jodelet.

Waarachtig! ik *moet* het me wel herinneren. Ik werd er door 'n bom aan 't been gewond, en daarvan draag ik nog de blijkmerken. Voel maar eens, als 't u blieft; hier! u zal dan kunnen begrijpen hoe raak 't aankwam.

*) Fransch: demi-lune, tgw. lunette: klein ravelijn, brilschans (bij de vestingbouwkunde).

†) Of dat van 1640, toen de stad door de Franschen werd ingenomen, óf dat van 1654 door de Spanjaarden onder aanvoering van Condé, maar 't welk hij door Turenne gedwongen werd op te breken.

§) Molière put deze aardigheid, door het „jeu de scène" wat grof geworden, uit de „Historiettes" van des Réaux, die van den markies de Nesle bericht, dat hij op het voorstel eene „demi-lune" (lunette) te doen bouwen, zou hebben geantwoord: „Messieurs, ne faisons rien à demi pour le service du Roi, faisons-en une toute entière."

Cathos, *na de plek aangeraakt
te hebben.*

Ja, zeker, 't is 'n groot litteeken.

Mascarille.

Geef mij eens even uw hand, en betast me: dáár,
achter aan 't hoofd. Is u er?

Madelon.

Ja, ja! ik voel zoo iets.

Mascarille.

Dat komt van 'n musketkogel, waardoor 'k in mijn
laatsten veldtocht gewond werd.

Jodelet, *zijn borst toonend.*

Hier heb ik 'n ander litteeken, van 'n houw die dóór
en dóór ging, toen we bij Grevelingen *) vochten.

Mascarille, *met de hand aan de
knoop van zijn broek.*

Ik zal u óók een gapende wond laten zien.

Madelon.

Heusch, dat is niet noodig; we gelooven 't wel zóó,
zonder te zien. †)

*) Het vorig jaar, 1658; de stad was toen op de Spanjaarden
veroverd en bleef voorgoed in 't bezit der Franschen. 't Kan
ook zijn, dat Molière het beleg van 1644 bedoelt, waardoor de
Franschen slechts voor korten tijd Grevelingen in hunne macht
kregen.

†) Waarom worden de preutsche schoonen, die een huwelijk
aanstootelijk vinden, nu niet werkelijk bóós? Molière zal wel
geweten hebben wat voor vleesch hij in de kuip had! 't Geldt
thans immers de ónbehoorlijkheden van mannen, die bij haar
voor edellieden doorgaan!

M a s c a r i l l e.

Ja maar, 't zijn eereblijken, waaraan men kan *zien*,
wat iemand beteekent.

C a t h o s.

O, we twijfelen geenszins aan uwe beteekenis.

M a s c a r i l l e.

Burggraaf, staat je karos te wachten?

J o d e l e t.

Hoezoo?

M a s c a r i l l e.

Ik zou je wel willen voorstellen de dames op 'n rij-
toer buiten de stad te begeleiden en haar tevens op
'n collation te onthalen.

M a d e l o n.

O, vandaag kunnen we ongelukkig niet uitgaan.

M a s c a r i l l e.

Laat dan wat speellui ontbieden; dan kunnen we 'n
dansje doen.

J o d e l e t.

Dat 's 'n lumineuse inval.

M a d e l o n.

Nu, daarin stemmen we gaarne toe.

M a s c a r i l l e.

Hé daar! Champagne, Picard, Bourguignon, Casca-
ret, Basque, la Verdure, Lorrain, Provençal, la Violette!
De duivel haal' al die lakeien! Ik geloof niet, dat één
edelman in Frankrijk slechter bediend wordt dan ik.
Dat kanaljepak laat me altijd in den steek.

M a d e l o n.

Almanzor! zeg aan de knechts van meneer den markies, dat ze eenige speellui gaan halen. (*Almanzor af.*)

M a s c a r i l l e.

Waarde burggraaf, wat zeg je van die oogen?

J o d e l e t.

Wel, wat dunkt je er zelf van, markies?

M a s c a r i l l e.

Ik? Ik geloof dat onze hartsvrijheid moeite zal hebben hier zonder kleërscheuren vandaan te komen. Ik voel ten minste vreemde schokken en m'n hart hangt maar aan één draadje.

M a d e l o n.

Wat is alles natuurlijk wat hij zegt! Hij weet zijn woorden altijd zoo aangenaam mogelijk in te kleeden.

C a t h o s.

Dat is ten minste zeker, dat hij razend kwistig is met z'n vernuftige invallen.

M a s c a r i l l e.

Om u te toonen, dat ik alles méén wat ik zeg, zal ik er 'n gedichtje op improviseeren. (*Hij peinst.*)

C a t h o s.

O, ik smEEK u met al de innigheid van m'n hart, laat ons ook iets hebben, dat u voor ons gemaakt heeft.

J o d e l e t.

Ik zou óók wel lust hebben dat te doen; maar m'n dichtader vloeit niet rijkelijk ten gevolge van de vele latingen, die ik haar in de laatste dagen heb doen ondergaan.

M a s c a r i l l e.

Wat drommel is dat? Den eersten regel kan ik altijd wel *goed* krijgen; alleen de anderen kosten mij moeite. Nee, maar dit is ook wel 'n beetje al te overhaast; ik zal liever op m'n gemak 'n improvisatie maken, *) en ik twijfel niet of u zal die de mooiste vinden, die u ooit gehoord heeft.

J o d e l e t.

Hij is toch maar duivelsch geestig!

M a d e l o n.

En altijd even galant en gevat!

M a s c a r i l l e.

Zeg eens, burggraaf, is 't al lang geleden dat je de gravin gezien hebt?

J o d e l e t.

't Is al meer dan drie weken geleden, sinds ik haar m'n laatste bezoek bracht.

M a s c a r i l l e.

Weet u al dat de hertog van morgen bij me geweest is? Hij wou me met alle geweld meê naar z'n goederen nemen om er op de hertenjacht te gaan. Ah! daar zijn de speellui.

*) Eigenlijk onzin, maar waardoor Molière op niet onaardige wijze die zoogenaamde improvisaties-in-verzen hekelt, welke van te voren waren verzonnen, ja zelfs opgeschreven. In de salons van dezen tijd noemde men ze wel „zakimprovisaties”. Aan iemand het handschrift zijner improvisatie te vragen was misschien eene ondeugende, maar toch niet heel ongewone aardigheid.

DE TIENDE TOONEEL.

CATHOS, MADELON, MASCARILLE, JODELET, ALMANZOR,
SPEELLUI.

Mascarille.

M'n vrijmoedigheid zal even goed den looldans *)
maken als m'n voeten. In de maat, violen, in de maat.

VEERTIENDE TOONEEL.

DU CROISY, LA GRANGE, CATHOS, MADELON, JODELET,
MASCARILLE, SPEELLUI.

La Grange, *een stok in de hand.*

Zoo schavuiten! Wat doe jullie hier? We zoeken je
al drie uur!

Mascarille, *terwijl hij geslagen
wordt.*

Ai, ai, ai! U had me niet gezegd, dat die slagen er
ook bij hoorden.

Jodelet.

Ai, ai, ai!

La Grange.

't Gaat je goed af, ellendeling, den man van gewicht
te willen uithangen!

Du Croisy.

Dat zal je zelfkennis leeren!

*) Zeker eene soort van polonaise. De fransche tekst heeft
„courante”.

VIJFTIENDE TOONEEL.

CATHOS, MADELON, MASCARILLE, JODELET, SPEELLUI.

Madelon.

Wat heeft dit alles te beteekenen?

Jodelet.

't Is 'n weddingschap.

Mascarille.

Juist; en wij hebben die gewonnen.

Cathos.

Wat? U zóó te laten slaan?*)

Mascarille.

Wel nee! Ik heb niets willen laten merken, want ik ben heftig en zou me driftig gemaakt hebben.

Madelon.

Zulk 'n beleediging te verdragen, in onze tegenwoordigheid!

Mascarille.

Och wat! 't is de moeite niet waard. — Komt, laten we voortgaan met dansen. — We kennen elkáar al lang,

*) De verwondering van Cathos is wel natuurlijk na hare bewondering van den moed van haar held en 't genoeg dat ze erin gehad had hem zijne dappere daden te hooren vertellen. Het contrast van dat tooneel van grootspraak met deze scène, waarin hij zich laat afranselen, moet de verlegenheid der précieuses op onaangename wijze vermeerderen: eensklaps toch zien zij alle illusiën verdwijnen, die zij zich gebouwd hadden op de titels, de hoofsche vormen en het fraai vernuft van hare zoogenaamde aanbidders.

en, onder vrienden, wordt men niet boos om zulke beuzelingen. — In de maat, violen, in de maat!

ZESTIENDE TOONEEL.

DU CROISY, LA GRANGE, MADELON, CATHOS, MASCARILLE,
JODELET, SPEELLUI.

La Grange.

Nee, schurken, je zult ons op den koop niet nog uitlachen, dat beloof ik jullie! Hé daar, komt binnen!

Madelon.

Wat is dat voor 'n brutaliteit, ons op die manier in ons eigen huis te komen overvallen?

Du Croisy.

Maar, dames, we kunnen toch niet dulden dat onze lakeien beter ontvangen worden dan wij zelf, dat ze u te onzen koste het hof komen maken en met u dansen.

Madelon.

Uw lakeien?

La Grange

Ja, onze lakeien! En ik vind het alles behalve mooi of fatsoenlijk van u, ze tot allerlei buitensporigheden te verleiden, zooals u gedaan hebt.

Madelon.

Hemel, wat 'n onbeschaamdheid.

La Grange.

Ja, maar ze zullen er zich geen voordeel meê doen onze kleeren te hebben aangetrokken om bij u 'n wit

voetje te krijgen. Als u je door hen 't hof wilt laten maken, dan moet het om hen zelf zijn. — Gauw, trekt ze hun kleeren uit!

Du Croisy.

Zeker, alles moet ze van 't lijf genomen worden, tot de kleinste kleinigheid toe.*)

Jodelet.

't Is uit met ons mooi weêr.

Mascarille.

Daar ligt nu 't markiezaat, daar gaat de burggraafschap.

La Grange.

En nu, dames, in den staat waarin ze zijn, kunt u uw liefdespel met hen naar hartelust voortzetten; wij laten u daartoe de volle vrijheid, en, meneer en ik, we geven u bij voorbaat de verzekering, dat we er volstrekt niet jaloersch om zullen zijn!

Du Croisy.

Volstrekt niet jaloersch!

ZEVENTIENDE TOONEEL.

MADÉLON, CATHOS, JODELET, MASCARILLE, SPEELLUI.

Cathos.

O, wat ben ik beschaamd!

*) Dit heeft natuurlijk alleen betrekking op de kleeren van hun meesters, welke Masc. en Jod. óver hun eigen kleeding hebben aangetrokken, zoodat zij nu ook er als knechts uitzien.

Madelon.

Ik berst van spijt.

re Muzikant, *tot Mascarille.*

Wat beteekent dat alles toch? Wie zal ons nu betalen?

Mascarille.

Vraag dat aan meneer den burggraaf.

re Muzikant, *tot Jodelet.*

Wie zal ons nu ons geld geven?

Jodelet.

Vraag dat aan den markies.

re Muzikant, *tot Gorgibus die binnenkomt.*

Meneer, we staan erop dat ú ons, voor ons spel hier zal voldoen; want die dáár willen niet.

Gorgibus, *hen slaande.*

Jawel, ik zal jullie voldoen; en hier is 't geld waarmee ik je betaal.

ACHTTIENDE TOONEEL.

GORGIBUS, MADELON, CATHOS, JODELET, MASCARILLE.

Gorgibus.

O, deugnieten die je bent! Je hebt ons mooi in de luren laten leggen, naar ik zie; en ik hoor ook mooie dingen, waarachtig, van de heeren die daar weggaan!

Madelon.

O, vader, we zijn op grievend-grove wijs beleedigd!

Gorgibus.

Ja, 't is schandelijk genoeg; maar de schuld van je eigen onbeschaamdheid, eerschendsters! Gaat je schuilhouden, malloten! gauw, verbergt je.

Madelon.

Neen maar, ik zweer dat wij gewroken zullen worden, of ik zou 't nog besterven. En jullie, schurken! durft je nog hierblijven na je begane laagheid?

Mascarille.

Kom, kameraad! laten we ons geluk ergens anders beproeven; ik merk wel dat deze menschen alleen van den ijdel schijn houden en de naakte waarheid hier niets om 't lijf heeft.

EINDE VAN HET STUK.

